

KONGRES AESOP 2012 V ANKAŘE Z POHLEDU ÚČASTNÍKŮ ČESKÉ DELEGACE

Letošní téma

„Planning to Achieve/Planning to Avoid: The Need for New Discourses and Practices in Spatial Development and Planning“ se dá volně přeložit jako „Plánování: Čeho je nutno dosáhnout / Čeho je nutno se vyvarovat – Potřeba nových směrů a postupů v oblasti územního rozvoje a plánování“. Motto letošního kongresu tak zastřešilo široké spektrum aspektů plánování, a ve své podstatě vyjádřilo, jak různorodou problematiku musí plánování v současné době obsáhnout.

Program

Vědecký program konference byl časově i prostorově velmi náročný. Vlastní příspěvky prezentujících účastníků, kterých bylo přes 600, byly rozděleny do šestnácti

sekcí (každá až s 15 sekcemi). Prezentace probíhaly paralelně po celou dobu pěti dní v šestnácti různých lokalitách v rámci rozlehlého univerzitního kampusu ankaraské univerzity. Kromě tradičních témat, jakými jsou teorie, historie a zákonodárství, se letos velký počet prezentací věnoval tématům urbánního růstu/smršťování, rizikům, a v současné době populární „resilienci“ měst (česky houževnatost, přízpůsobivost, nezdolnost).

Letošních šestnáct sekcí kongresu:

1. Metody a teorie plánování
2. Historie plánování
3. Právo, prostředky a praxe v plánování
4. Odborné vzdělávání
5. Růst a smršťování
6. Urbánní změny: plány, vize a politika
7. Regionální změny a přizpůsobivost: plány, instituce a koncepty
8. Evropská územní spolupráce a politika

9. Dědictví, městské kultury, urban design
10. Doprava a plánování infrastruktur
11. Bydlení, regenerace a rozvoj komunit
12. Zranitelnost a plánování zabránění rizik
13. Management trvale udržitelného rozvoje, energie a plánování
14. Demografie, multikulturalita a sociální soudržnost
15. Urbánní politika, demokracie, správa a participace
16. Příklady z praxe

Naše prezentace

Náš příspěvek „Město: růst, ideologie, moc a násilí – Obsah a koncepce výuky semináře Moderní vývoj a teorie urbanismu“ byl zařazen do skupiny 4 – „Odborné vzdělávání“ a sekce 1)

„Making sense of planning in planning education”, volně přeloženo „Smysluplné plánování v odborném vzdělávání“. Dle našeho subjektivního pocitu založeného na reakcích obecnstva, následné diskusi a rozhovorů v kuloárech měl příspěvek pozitivní ohlas. V prezentaci jsme představili konkrétní zkušenost pedagogů a tvůrců koncepce nového semináře na Fakultě architektury VUT v Brně. Jak vyplývá z podtitulu našeho příspěvku, v semináři jsme se věnovali moderním dějinám urbanismu, konkrétněji vývoji měst od průmyslové revoluce do dneška, s důrazem na souvislosti mezi jejich růstem a technologií, ekonomikou, politikou a kulturou. Kromě zprostředkování nezbytných znalostí historie a teorie bylo naším hlavním cílem vést studenty k samostatnému kritickému myšlení. Zavedli jsme proto participativní způsob výuky, který spočíval v aktivním zapojení studentů do průběhu každé hodiny. Účelem tohoto přístupu bylo pomoci studentům najít jejich vlastní přesvědčení a způsoby uvažování, spíše než jim nabízet hotové výklady a instantní argumenty.

Skupina Odborné vzdělávání

Jedním z příspěvků naší vzdělávací sekce, který rezonoval s naší vlastní reflexí, byla prezentace **Moay Tunström** ze stockholmské School of Architecture and the Built Environment s názvem „Konstruování města a plánovač. Městské diskurzy ve odborném vzdělávání“ (Constructing the City and the Planner. Urban Discourses in Planning Education). Na základě rozhovorů se širokým vzorkem studentů přednášející jasně popsala problematické body ve vzdělávání na poli tvorby měst. Zatímco naše práce byla spíše intuitivní reakcí, prezentace Moay Tunström byla zajímavou analýzou. Z pohledu českého prostředí považujeme za relevantní hlavně diskusi o vzdělávacích programech koncipovaných na linii „vyhledání problému – řešení problému“ neboli „problem solving“. Analýza i řešení jsou zde konstruovány okolo zaběhnutých narativů, jakými jsou například potřeba zalidnění veřejného prostoru, uzdravení problematických suburbii, řešení anonymity

Foto © archiv autorů

Obr. 1: *Oficiálně má Ankara 4,5 milionu obyvatel. Neoficiálně zde žije až 13 milionů lidí. Gecekondu osídlení (squatty) okolo citadely v samotném centru historického města je postupně nahrazováno moderní typologií výškových domů s vysokou hustotou osídlení.*

Foto © archiv autorů

Obr. 2: *Už při přeletu do oblasti nabízel pohled z letadlového okénka nečekaná překvapení v podobě osamocených souborů moderních verzí nám známých „paneláků“ na kopcovitém terénu metropole Ankary. Čistě obytné výškové domy v opuštěných, téměř pouštních lokalitách vzdálených až 50 kilometrů od centra města, hýří barvami.*

a neutěšeného stavu sídlišť nebo třeba snížení sociální segregace. Otázkou do diskuse pak bylo, zda by cílem vzdělávání neměla být spíše výchova urbanistů se zaměřením na kritickou analýzu a myšlení, než urbanistů zaměřených na řešení „standardních problémů“. Dalším ze zajímavých příspěvků ve skupině o vzdělávání byla prezentace dvojice **Tom Coppens** a **Hendrik van Geel** z dánské ARTESIS University College Antwerp s názvem „Městský a architektonický design a vědecký výzkum: jak zachránit sjednané manželství?“ (Urban and Architectural Design and Scientific Research: How to Save an Arranged

Marriage?). Příspěvek se zabýval problematikou spojování architektonického navrhování a vědy, ke kterému jsou vzdělávací instituce tlačeny okolnostmi posledních let.

Příspěvky, které nás zaujaly

Kvalita prezentací ve všech skupinách a sekcích se výrazně lišila. Vyčnívala například práce o nechtěné sebezprezentaci města Sarajeva jako „města přízraků“. Pod názvem „Ne-reprezentativní městské obrazy: Kontrast narativů formálního plánování

a neformální reality v Sarajevu“ (Representationless Urban Images: Contrasting Formal Planning Narratives and Informal Realities in Sarajevo) ji přednesli **Mejrema Zatrić** a **Haris Piplaš** z ETH Zürich / Faculty of Architecture a University of Sarajevo. Dále nás zaujal komplexní výzkum **Glorii Pessiny** z Politecnico di Milano „Snaha být udržitelný a přitom globální: Projekt rozvoje nábřeží řeky Sabarmati v Ahmedabadu“ (Trying to be Sustainable and Global: Ahmedabad and the Sabarmati River Front Development Project), ve kterém se věnovala indické období londýnského projektu Nového nábřeží (New London Waterfront) v teoretickém i praktickém provedení. **Wendy Steel** z australské Griffith University ve svém příspěvku „Plánování planetární urbanizace: Odpověď na Brennerovu provokaci sídelního fetišizmu“ (Planning Planetary Urbanization: a Response to Brenner's Settlement Fetishism Provocation) referovala o nutnosti zavedení nové terminologie v plánování a hlavně o novém přístupu k plánování, takzvaném „celoplanetárním urbanismu“ v díle Neila Brennera z Harvardu. Brenner byl ohlášen jako jeden z klíčových hostů, na poslední chvíli ale musel svou účast odříci.

Kuriózní skupina „Zvukové krajiny“ (Soundscapes) nás zaujala spíše názvem než samotným obsahem. Zkoumání v této oblasti je z velké míry hlavně subjektivní záležitostí pozorovatele či dotazovaného, jenž krajinu užívá. Pojem „soundscape“ zavedl v 70. letech minulého století kanadský skladatel a environmentalista R. Murray Schafer. Tento vědní obor zažil na kongresu renesanci a vzbudil velký zájem – propagován byl hlavně psychologem Östenem Axelssonem ze Stockholms universitet.

Mobilní workshopy

Mobilní workshopy byly vlastně tematicky zaměřené exkurze do města a jeho okolí. Ankara je i přes svou krátkou historii bohatou urbánní laboratoří s mnoha zajímavými specifiky. Z celkem jedenácti workshopů se nám podařilo navštívit tři. První se týkal neformálního a nelegálního osídlení, které zde v různých migračních vlnách probíhá již od 40. let minulého století (viz obr. 1). Druhý workshop zabýval se masovým bydlením s prvním částečně souvisí. Organické struktury „gecekondy“, jak se nelegálnímu osídlení v turečtině přezdívá, jsou v procesech urbánní obnovy postupně

nahrazovány pravidelnou strukturou masově produkovaného bydlení podporovaného státem, které na první pohled připomíná česká regenerovaná sídliště. Na druhý pohled však člověk zjistí, že se jedná o oplocené a hlídané komunity pro bydlení, tzv. „gated communities“. Tato typologie se čím dál více objevuje i osamoceně, daleko od centra města (viz obr. 2).

Třetí workshop se věnoval zeleni ve městě. Překvapivě se opět pohyboval v okolí nových komunit, kde kromě „sídlíšť paneláků“ vyrostly také umělé skály s lesy, vodopádem a jezery.

Závěrem

Nový prezident AESOPu **Gert de Roo** v závěrečné diskusi apeloval hlavně na mladé akademiky – mimo jiné s cílem omlazení osazenstva sálu na dalším kongresu, který se bude příští rok konat pod záštitou evropského AESOPu a americké ACSP (Association of Collegiate Schools of Planning) v irském Dublinu.

*Ing. arch. MArch Markéta Březovská
Ing. arch. MArch Jan Kristek
Fakulta architektury VUT v Brně*